

FOKUS: STATISTIK

Övergångar till högskolestudier 2018

Detta dokument redovisar två olika sätt att mäta övergångsfrekvensen till högskolestudier. Måtten mäter olika saker och olika årskullar vid samma uppföljningsår men resultaten visar liknande mönster om man tar hänsyn till detta.

- Av de elever som avslutade gymnasieskolan läsåret 2014/15 och som då bodde i Norrköping hade 41 procent gått vidare till högskolestudier inom tre år, dvs. senast under 2018. Andelen är samma som vid uppföljningen 2016 och 2017.
- Bland 24-åringar från Norrköping, det vill säga personer födda år 1994, hade 41 procent påbörjat en högskoleutbildning 2018. Detta är en ökning från föregående årskull, men en lägre andel än i riket och bland jämförda kommuner.
- En högre andel kvinnor än män går vidare till högskolestudier. Bland 24-åringar hade 48 procent kvinnor och 34 procent män påbörjat högskolestudier år 2018, en skillnad på 14 procentenheter.
- Elever med högutbildade föräldrar påbörjar högskolestudier i högre utsträckning än de med lågutbildade föräldrar.

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Övergång till högskolestudier inom tre år efter gymnasiet (<i>Skolverket</i>).....	4
Andelen 19-, 21- och 24-åringar som påbörjat högskolestudier (<i>UKÄ</i>)	5
Regionala skillnader	8
Tydliga könsskillnader	9

Källor: Skolverket, statistikdatabasen Jämförelsetal www.skolverket.se
Universitetskanslersämbetet, www.uka.se

Text och diagram: Charlotte Pålsson Lundberg, utrednings- och utvecklingsenheten,
Norrköpings kommun, planeringochstatistik@norrkoping.se

Publikationer i serien Fokus Statistik (FS) och Norrköpingsfakta, åren 2017-2019:

- Uppföljning av prognosarbetet 2016 (Norrköpingsfakta 2017:1)
- Att fråga om könstillhörighet i formulär och enkäter (FS 2017:1, daterad 2017-03-02)
- Preliminär befolkningsprognos för Norrköping 2017-2026 (FS 2017:2, daterad 2017-04-28)
- Sammanställning integration 2017 (Norrköpingsfakta 2017:2)
- Övergångar till högskolestudier 2016 (FS 2017:3, daterad 2017-09-15)
- Arbetsmarknadsstatistik för Norrköping 2016 (FS 2017:4, daterad 2017-12-05)
- Kommunalskatten 2018 (FS 2018:1, daterad 2018-01-10)
- Preliminär befolkningsprognos för Norrköping 2018-2027 (FS 2018:2 daterad 2018-04-06)
- Preliminär befolkningsprognos för Norrköpings delområden 2018-2022 (FS 2018:3, daterad 2018-04-13)
- Kommunalskatten 2019 (FS 2019:1, daterad 2019-01-18)
- Preliminär befolkningsprognos för Norrköping 2019-2028 (FS 2019:2 daterad 2019-04-08)

Inledning

Ett av kommunens övergripande mål innebär att utbildningsnivån i kommunen ska höjas. En ökad andel gymnasieelever som går vidare till högskolestudier kan bidra till att andelen invånare med högskoleutbildning ökar. Denna rapport redovisar två mått som används för att följa upp antalet personer som går vidare till högskolestudier.

Ett av måtten är *andelen gymnasieelever som påbörjat högskolestudier inom tre år efter avslutat gymnasium*. Statistiken tas fram av både Skolverket och Statistiska centralbyrån (SCB). Dock har SCB valt att från och med uppföljningen 2017 endast räkna med elever som tagit gymnasieexamen enligt GY2011 medan Skolverket har med samtliga gymnasieelever i beräkningen av måttet. Det innebär att det uppstått ett tidsseriebrott i SCBs statistik och att den inte är helt jämförbar med tidigare års uppgifter. På grund av detta redovisas bara måttet från Skolverket i denna rapport. Skolverket redovisar dock inte någon könsuppdelad statistik för detta mått.

Det andra måttet som redovisas i rapporten tas fram av Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Detta visar *andelen av samtliga invånare i en viss åldersgrupp som påbörjat högskolestudier*. I sina rapporteringar har de under de senaste åren redovisat 19-åringar, 21-åringar och 24-åringar. I dessa andelsberäkningar ingår alla invånare i åldersgruppen som bas, dvs. det är andelen som påbörjat en högskoleutbildning av samtliga invånare i samma årskull som mäts, inte som i Skolverkets mått där enbart andelen som påbörjat högskolestudier av dem som avslutat gymnasiestudier räknas.

Måtten från de två myndigheterna mäter alltså övergångsfrekvensen på olika sätt. Måtten påverkas till exempel av andelen ungdomar som inte tar sig igenom och avslutar sina gymnasiestudier.

En annan sak som kan göra att de båda måtten skiljer sig åt under samma uppföljningsår är att det till stor del är olika årskullar som jämförs i Skolverkets och UKÄ:s statistik. De flesta av dem som avslutade gymnasieskolan 2014/2015 som följs upp i Skolverkets statistik tre år senare, 2018, är födda 1996 och årskullarna som följs upp i Universitetskanslersämbetets statistik för 2018 är årskullarna födda 1994, 1997 och 1999.

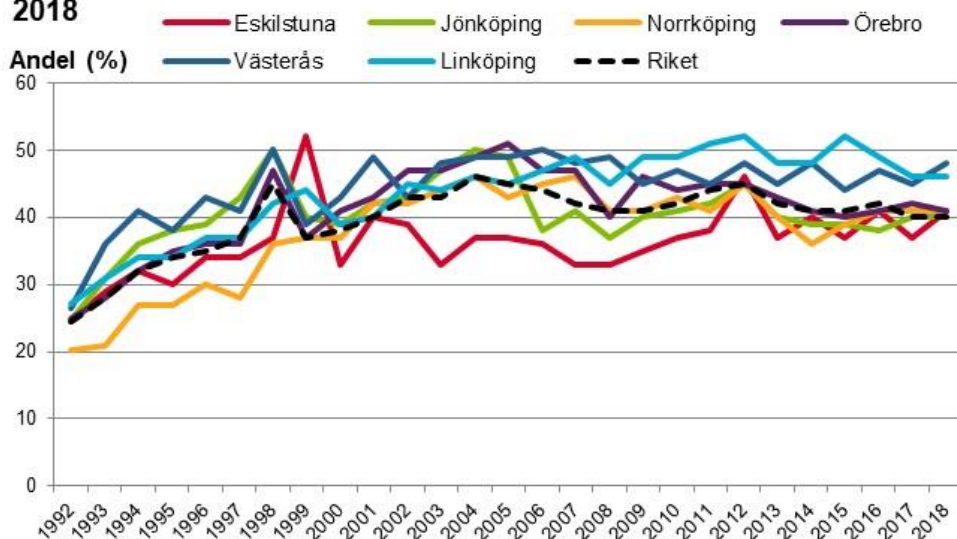
Detta dokument visar en kort sammanställning av de två måtten för riket, Norrköping och ett antal jämförda kommuner. Norrköping jämförs med kommunerna Linköping, Jönköping, Eskilstuna, Västerås och Örebro.

Övergång till högskolestudier inom tre år efter gymnasiet (*Skolverket*)

Läsåret 2014/15 avslutade totalt 1 090 elever, då folkbokförda i Norrköping, gymnasieskolan. Till dessa räknas alla gymnasieelever som tog en gymnasieexamen eller ett studiebevis om minst 2 500 poäng. Av dessa hade 41 procent gått vidare till högskolestudier inom tre år. Det vill säga de hade påbörjat högskolestudier till och med år 2018.

Under 90-talet ökade andelen som påbörjade högskolestudier inom tre år från att i början av 90-talet legat strax över 20 procent till att under slutet ligga strax under 40 procent. Från år 2000 har andelen pendlat mellan 36 och 46 procent. År 2018 var andelen 41 procent som inom tre år hade gått vidare till högskolestudier vilket var samma andel som åren 2016 och 2017.

Övergång till högskolan inom 3 år efter avslutad utbildning i gymnasiet, av elever folkbokförda i respektive kommun 1992-2018

Källa: Skolverket.

Not: Uppgiften för år 2018 avser gymnasieelever som avslutade gymnasieskolan läsåret 2014/15.

Under 1990-talet skedde en utbyggnad av högskoleutbildningen i Norrköping vilket kan vara en delförklaring till ökningen av övergångsfrekvensen i Norrköping.

Bland jämförda kommuner så hade Jönköping den lägsta övergångsfrekvensen år 2018 med 40 procent. Högst övergångsfrekvens hade Västerås, 48 procent. För hela riket var andelen 40 procent.

Som tidigare har nämnts så beskriver Skolverkets mått de elever som har avslutat gymnasiet respektive år. De Norrköpingsbor som inte avslutat gymnasiet ingår alltså inte i beräkningarna. I Universitetskanslersämbetets statistik som redovisas nedan ingår samtliga invånare i vissa årskullar.

Andelen 19-, 21- och 24-åringar som påbörjat högskolestudier (UKÄ)

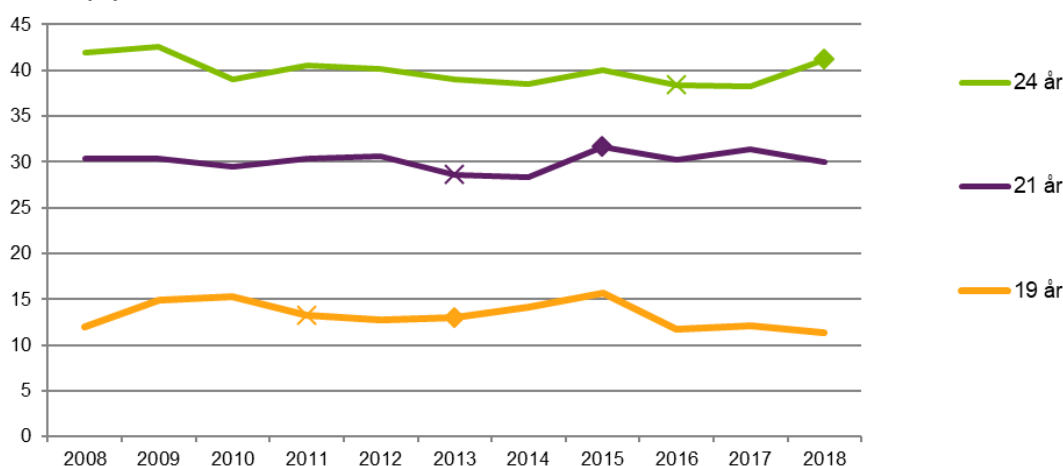
Universitetskanslerämbetets mått för övergångsfrekvensen visar andelen som påbörjat högskolestudier till och med det år de fyller 19, 21 respektive 24 år. Detta motsvarar alltså för 2018 års uppföljning personer som var födda 1999, 1997 och 1994 och som var folkbokförda i Norrköping den 31 december året då de fyllde 18 år.

Övergångsfrekvensen år 2018 för 19-åringarna från Norrköping var 11 procent. Det vill säga, av dem som var födda 1999 och folkbokförda i Norrköping den 31 december 2017 (året de fyllde 18), så hade 11 procent påbörjat högskolestudier senast under 2018. De flesta som börjar en högskoleutbildning gör det dock efter 19 års ålder. Följer man upp andelen 21-åringar så var det år 2018 30 procent som påbörjat högskoleutbildning. Motsvarande andel för 24-åringar var 41 procent.

Utvecklingen över tid för olika åldrar från Norrköping kan ses i diagrammet nedan.

Påbörjade högskolestudier vid 19, 21 och 24 års ålder, år 2008-2018, Norrköping

Andel (%)

Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

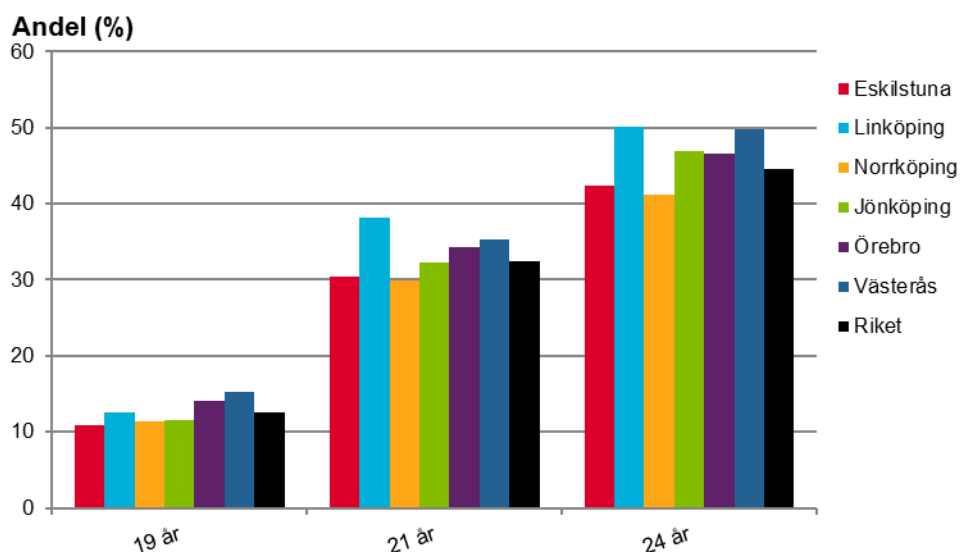
Not: Markeringarna i diagrammet visar två årskullar vid olika tidpunkter. X avser personer födda 1992 medan ◇ avser personer födda 1994.

Man kan i diagrammet även följa olika årskullar över tid. Man kan se att uppföljningen för 21- och 24-åringar följs åt på så sätt att en nedgång i uppföljningen för 21-åringar ett år följs av en nedgång vid uppföljningen för 24-åringarna tre år senare. Det vill säga när man följer samma årskull över tid. Mönstret är inte lika tydligt för uppföljningen av 19-åringar.

Bland de jämförda kommunerna Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Örebro och Västerås hade Norrköping den lägsta övergångsfrekvensen bland 24-åringarna och 21-åringarna och i båda dessa åldersgrupper var andelarna för Norrköping också lägre än i riket.

För 19-åringarna hade Eskilstuna något lägre andelar som påbörjat högskolestudier än Norrköping. Andelarna för kommunerna Eskilstuna, Norrköping och Jönköping är lägre än rikets bland 19-åringarna.

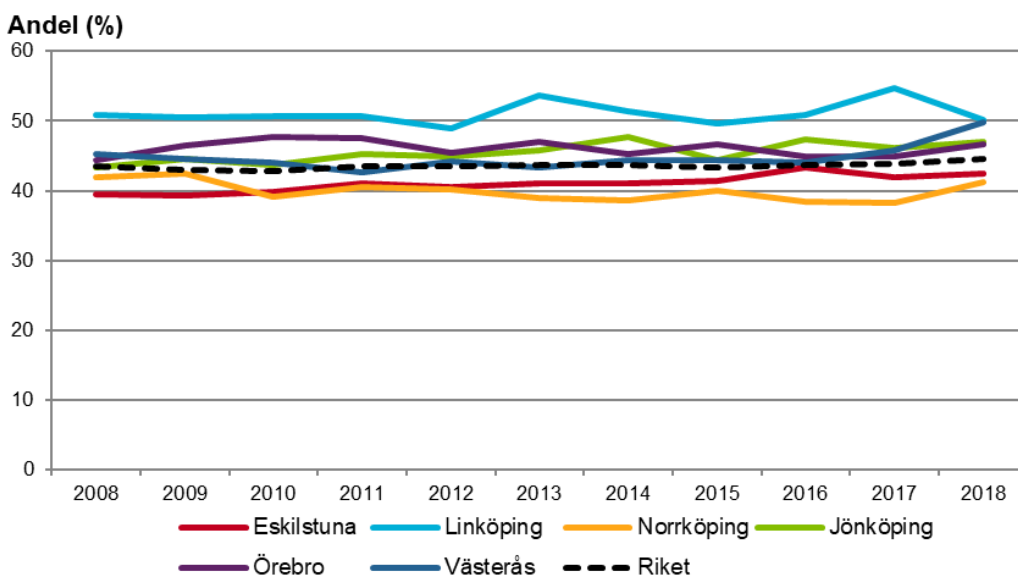
Påbörjade högskolestudier vid 19, 21 och 24 års ålder

Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

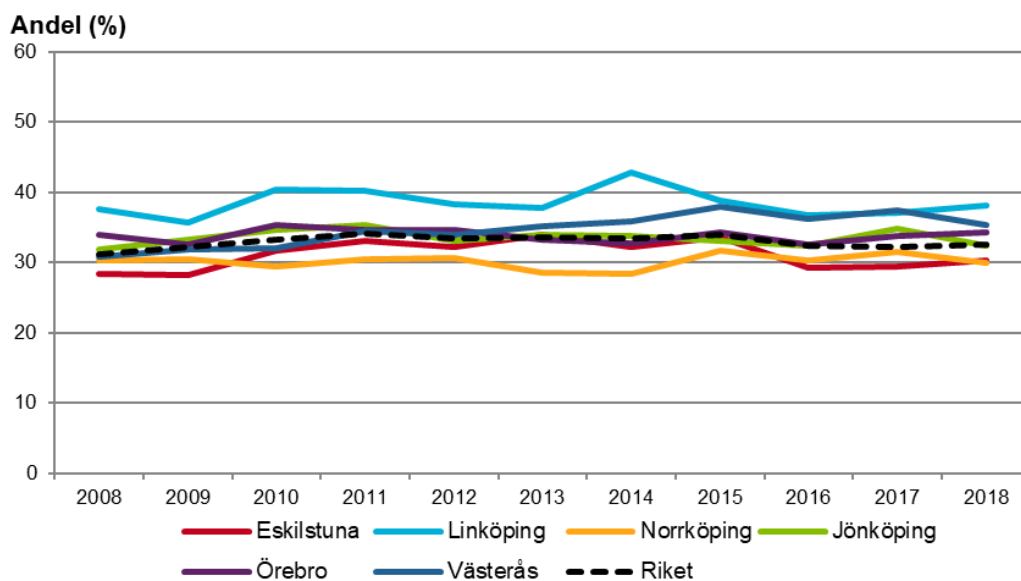
Bland 24-åringar så har Norrköpings övergångsfrekvens legat lägre än riket och de jämförda kommunerna under de senaste åren. Under 2018 hade Norrköping en större positiv förändring än flera andra kommuner vilket innebar att Norrköping närmade sig riksgenomsnittet. Se jämförelser över tid och mellan kommuner för de olika åldersgrupperna i diagrammen nedan.

Påbörjade högskolestudier vid 24 års ålder, år 2008-2018

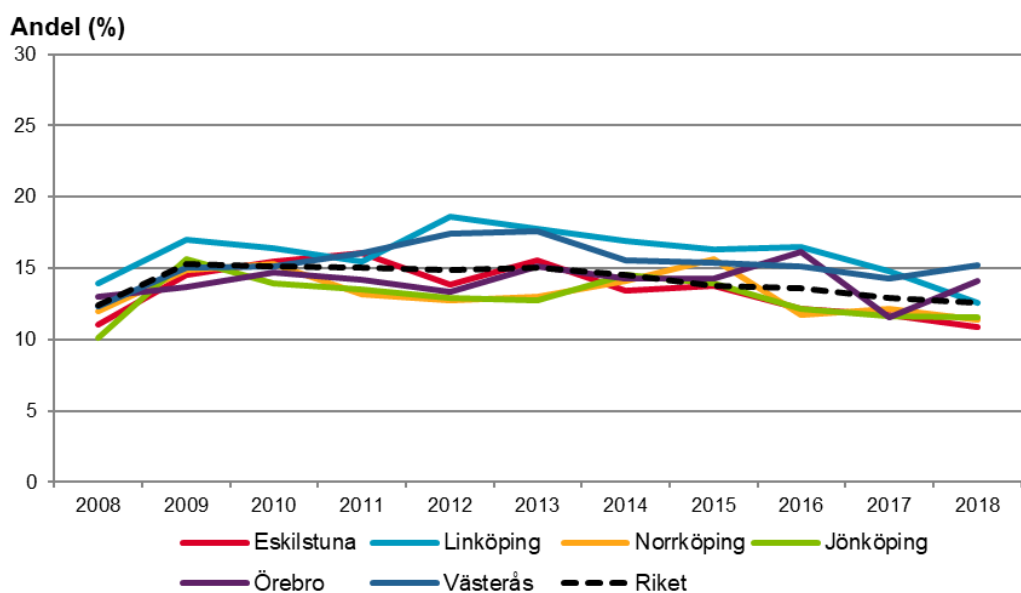
Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

Påbörjade högskolestudier vid 21 års ålder, år 2008-2018

Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

Påbörjade högskolestudier vid 19 års ålder, år 2008-2018

Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

Att Norrköping ligger lägre i jämförelse mot riket och andra kommuner när man studerar UKÄ:s mått istället för Skolverkets mått beror på att UKÄ:s mått mäter hur stor andel av alla invånare i en viss årskull som påbörjat högskolestudier vid olika åldrar, inte bara andelen av dem som avslutat gymnasiet som Skolverket mäter. Enligt statistik från SCB och Skolverket har Norrköping en relativt hög andel ungdomar som inte påbörjar gymnasiet och en relativt hög andel som inte avslutar sina gymnasiestudier vilket kan förklara varför Norrköping ligger relativt lägre till när man studerar övergångsfrekvensen till högskolestudier med UKÄ:s mått.

Regionala skillnader

Enligt Universitetskanslersämbetet (UKÄ) kan skillnader i övergångsfrekvens mellan kommuner bero på olika saker och att det är ett högst individuellt val som avgör om man söker sig till högskolestudier eller inte. I sin senaste rapport lyfter UKÄ fram att den lokala och regionala arbetsmarknaden bör spela en avgörande roll och att det är ett känt samband mellan individers sociala bakgrund, ofta mätt med föräldrarnas utbildningsnivå, och benägenheten att påbörja högskolestudier. Ju högre utbildning föräldrarna har, desto mer troligt är det att ungdomar påbörjar högskolestudier.

Tidigare har man också lyft geografisk närhet till högskoleutbildningar som möjlig förklaring. Detta skulle kunna vara en delförklaring till Norrköpings ökning av övergångsfrekvensen under 1990-talet då utbildningsplatserna i kommunen utökades. Uppsala och Lund, med stora universitet, är kommuner med hög övergångsfrekvens. Detsamma gäller Danderyd och Täby, två kommuner inom Storstockholm, en region med flera lärosäten. Ytterligare ett exempel är att de kommuner som ligger nära Luleå tekniska universitet har högre övergångsfrekvens än de som ligger längre inåt landet. Geografisk närhet till ett lärosäte räcker dock knappast som förklaring till skillnader i övergångsfrekvens, det är exempelvis stora skillnader i övergång till högskolan mellan kommunerna i Storstockholmsområdet.

Som tidigare nämnts är invånarnas utbildningsnivå en annan möjlig förklaring till skillnader mellan kommuner. I kommuner där utbildningsnivån är hög (hög andel av kommuninvånarna har eftergymnasial utbildning) kan en större andel av ungdomarna förväntas påbörja högskolestudier eftersom föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för ungdomars benägenhet att studera på högskolan.

Diagrammet på nästa sida visar andel invånare som vid 24 års ålder har påbörjat högskolestudier fördelat efter föräldrarnas utbildningsnivå. Som framgår av figuren finns det ett tydligt samband mellan övergångsfrekvensen och föräldrarnas utbildningsnivå¹.

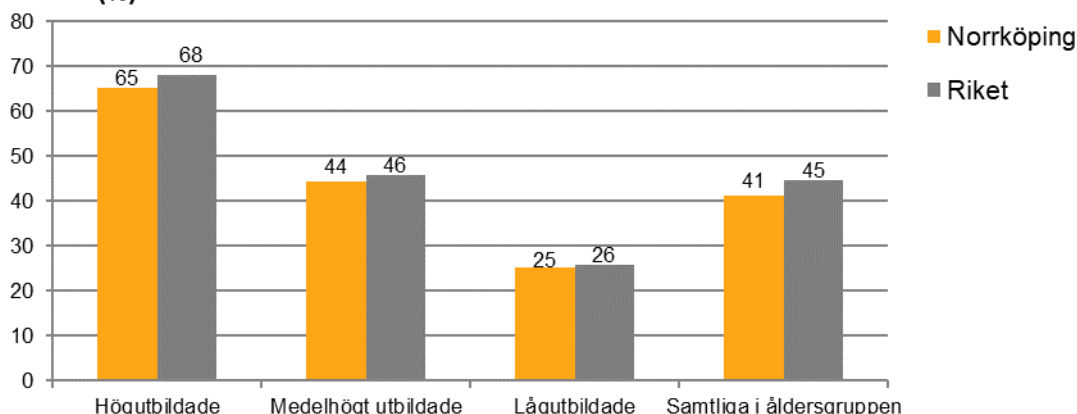
Övergången för personer med högutbildade föräldrar är högre än för personer med föräldrar som har en lägre utbildningsnivå. För Norrköpings del så var övergångsfrekvensen 65 procent för 24-åringar med högutbildade föräldrar 2018. Därefter följer de med medelhögt utbildade föräldrar, 44 procent, samt de med lågutbildade föräldrar, 25 procent.

Mönstret är detsamma för Norrköping och för riket totalt. Att notera är att Norrköpings befolkning har i genomsnitt en lägre utbildningsnivå än riket. Det vill säga Norrköping har relativt sett fler i gruppen ”lägutbildade” än riket som helhet.

¹ Högutbildad (här ingår individer med en eller två föräldrar som hade minst treårig eftergymnasial utbildning eller forskarutbildning. Medelhögt utbildad (här ingår individer vars förälder med högst utbildningsnivå hade längre än tvåårig gymnasial utbildning men kortare än treårig eftergymnasial utbildning) och lågutbildad (här ingår individer vars förälder med högst utbildningsnivå hade förgymnasial utbildning men högst tvåårig gymnasial utbildning.) De individer som saknar uppgifter om båda föräldrarnas utbildningsnivå ingår inte i analysen.

Påbörjade högskolestudier vid 24 års ålder efter föräldrarnas utbildningsnivå, Norrköping och riket år 2018

Andel (%)

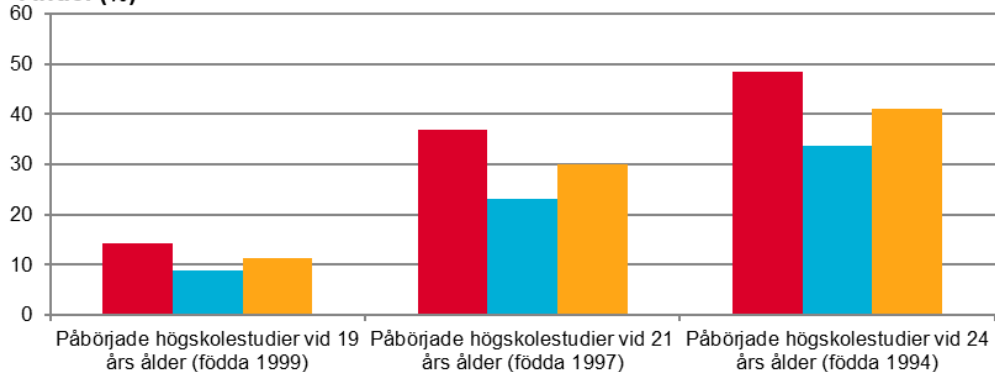
Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

Tydliga könsskillnader

Det är vanligare att kvinnor påbörjar högskolestudier jämfört med män, en skillnad som ökar ju äldre personerna blir. Bland 19-åriga kvinnor hade 14 procent påbörjat högskolestudier år 2018. Bland 19-åriga män var motsvarande andel 9 procent vilket ger en skillnad mellan könen på 5 procentenheter. I den äldsta åldersgruppen, 24-åringar, hade 48 procent kvinnor och 34 procent män påbörjat högskolestudier år 2018, en skillnad på hela 15 procentenheter. Skillnaden för riket totalt var dock ännu större, där var det 17 procentenheters skillnad mellan könen.

Påbörjade högskolestudier vid 19, 21 och 24 års ålder, Norrköping år 2018

Andel (%)

Källa: Universitetskanslersämbetet (UKÄ)

Norrköpings kommun.

För dig. För alla. För det goda livet.

I Norrköpings kommun har alla rätt till jämlikhet, delaktighet och del av välfärden. Vår vision handlar om det goda livet, och uppdraget är att skapa, utveckla och leverera välfärdstjänster till medborgare och verksamheter i vårt område.

Vår framtid ser ljus ut. Vår befolkning växer, och vi har en potential som bara begränsas av oss själva. Vi brukar säga att kraften kommer ur kreativitet och våra 11 000 medarbetare.

Genom att planera och driva en ständig utveckling av miljöer, boende, näringslivsklimat och service till medborgarna skapar vi förutsättningar för ett nytt, spännande Norrköping. En kreativ mötesplats för människor och möjligheter.

Utvecklings- och utredningsenheten

Adress: Rådhuset, 601 81 Norrköping

Tel: 011-15 00 00

E-post: utredningutveckling@norrkoping.se

www.norrkoping.se